

Школьная планета

НЕ БУДЗЬ ЧУЖЫНЦАМ НА СВАЁЙ ПЛАНЕЦЕ!

№ 10

III чвэрць 2017/2018 навуч. года

Выданне ДУА "Сярэдняя школа № 2 горада Беразіно" Мінскай вобласці

Фінансавая граматынасць

СПЕЦЫЯЛЬНЫ ПРАЕКТ

ФІНАНСАВАЯ АЗБУКА

УКЛАД - грошы, якія прынеслі ў банк і аддалі, каб яны там захоўваліся. Калі грошы паляжаць некаторы час на ўкладзе ў банку, то іх стане больш. Кажуць, што банк налічыў працэнт. Уклад таксама інакш называецца дэпазіт.

Але ёсць уклады, дзе нельга зняць грошы раней, чым скончыцца тэрмін дамовы. Калі вы паклалі на 1 год, то толькі праз 1 год можна будзе атрымаць свае грошы і налічаныя працэнты.

УКЛАДЧЫК - гэта чалавек, які прыйшоў у банк і паклаў свае грошы ва ўклад.

Дом, у якім утульна ўсім! ЧАМУ ГРОШЫ РОЗНЫХ КРАІН НАЗЫВАЮЦА ІМЕННА ТАК, А НЕ ІНАКШ?

У кожнай мове ёсць свае асаблівасці, у кожнай культуры сваё разуменне ролі грошай. Раскажам, адкуль узяліся ўсе гэтыя форынты, маркі і рыялы...

Мы настолькі прывыклі да назваў валют, што ўспрымаем іх як належнае. Але ж калісьці гэтыя словы прыдумалі ўпершыню і заклалі ў іх пэўны сэнс.

Грыўна - упрыгожванне часоў Русі

Назва сучаснай украінскай валюты пачынае сваю гісторыю ад упрыгожвання ў выглядзе абручоў, якія апрадаліся на шыю - грыўняў. У часы Русі гэтае слова ўжо азначала меру вагі для каштоўных металаў, ну а на змену абручам прыйшлі зліткі. Звыклых ўсім грошы былі названы ў іх гонар.

Долар - перакручаная назва адной з чэшскіх манет

Назва самай распаўсюджанай валюты ў свеце паходзіць ад срэбных манет, якія чаканілі ў горадзе Ёахімсталь. Называліся яны "ёахімсталеры", а потым проста "талеры". У англійскай мове гэта слова ператварылася ў "долар", і ў нейкі момант талерамі і доларамі пачалі называць зусім розныя валюты.

Рубель - рассечаная грыўна

Назва валюты, якая прыжылася ў Расіі і Беларусі, атрымалася ад слова "секчы" - рублём лічылася чвэрць грыўны. А паколькі на іх паказвалі вагу адсечанага злітка, то тым жа словам сталі абазначаць меру вагі срэбра.

Злоты - "залаты"

Назва польскай валюты характарызуе матэрыял, з якога былі зроблены першыя грошы краіны - золата.

Крона - ад лацінскага "карона"

Валюты з такой назвай ходзяць у Швецыі, Нарвегіі, Даніі, Ісландыі, Эстоніі і Чэхіі. Яна ўтварылася ад лацінскага *corona*, што так і перакладаецца - "карона". Яе адлюстроўвалі на сярэднявечных манетах як сімвал каралеўскай улады.

Дом, у якім утульна ўсім!

Фунт - "вага" на-латыні

Брытанскі фунт атрымаў сваю назву ад лацінскага слова *roundus*, што абазначае "вага". Найменне грошай напрамую было звязана з іх вагой, якая вымяралася ў фунтах. Пазней такую ж назву атрымалі валюты многіх краін свету, у тым ліку Егіпта, Лівана, Паўднёвага Судана, Судана і Сірыі.

Марка - германская адзінка вагі

Гэта валюта першпачаткова была роўная палове фунта і спрашчала разлікі, бо фунт быў занадта буйным. Так што марка была адзінкай вагі. Праўда, у кожным германскім княстве феодалы давалі ёй сваё значэнне.

Ліра - "фунт" на-латыні

Валюты Турцыі, Лівана і Сірыі па-руску называюцца фунтам, аднак у арыгінале гучаць як "ліра". Звязана гэта з тым, што лацінскае *libra* азначае "фунт". Сама ж назва валюты пайшла ад меры вагі - тройскага фунта.

Песа - ад лацінскага "ўзважаны"

Літаральнае значэнне слова "песа" ў іспанскай мове - "вага". Утварылася яно ад лацінскага *pensum* - "узважаны". Цяпер так называюцца валюты многіх краін Лацінскай Амерыкі.

Форынт - ад італьянскага "кветка"

Венгерская валюта атрымала сваю назву ад залатой манеты, якую чаканілі ў Фларэнцыі - *fiorino d'oro*. На ёй быў выгравіраваны герб Фларэнцыі - кветка, што па-італьянску *fiore*.

Рэал і рыял - "каралеўскі" на-латыні

Назва манеты, якая калісьці хадзіла ў Іспаніі і Партугаліі, утварылася ад лацінскага *regalis*, што значыць "каралеўскі". Зараз так называецца валюта Бразіліі.

Рэнд - ад назвы горнага ланцугу

Валюта Паўднёва-Афрыканскай рэспублікі атрымала сваю назву ад горнага ланцугу Вітватэрсрэнд, у якім знайшлі залатое радовішча. Назва гор скарачаецца да Рэнд, што і дало імя вычаканеным з мясцовага золата манетам.

Юань, ена, вона - "круглая манета"

Назва кітайскага юаня літаральна абазначае "круглая манета" або "круглы прадмет". Гэта слова перайшло ў японскую мову, ператварыўшыся ў "ену", і ў карэйскую - "вона".

Дынар - ад назвы**старажытнарымскай манеты**

Назва валют Алжыра, Туніса, Сербіі і шэрагу іншых краін утварылася ад лацінскага *denarius*, якім пазначалі манеты ў старажытным Рыме. Першпачаткова гэта трактавалася як "які складаецца з дзесяці".

Рупія – "срэбра" з санскрыту

Крыніцай назвы для сучасных валют Індыі, Пакістана, Інданезіі і яшчэ некаторых краін стала назва металу, з якога рабіліся гэтыя першыя манеты - срэбра.

Рынгіт - "вышчэрблены" па-малайску

Назва сучаснай валюты Малайзіі апісвае форму манет, якія калісьці хадзілі на яе тэрыторыі: у асноўным іспанскіх долараў, у якіх рабро было зубчастай формы. Такія "шчарбіны" рабілі, каб аферысты не саскрабалі золата з краёў манеты.

Назвы грошай з'явіліся не ў адзін момант і не проста так.

Яны фарміраваліся паступова, адштурхоўваючыся ад геаграфічных назваў, слоў на старажытных мовах, формаў і нават вагі манет.

Даследаваць іх гісторыю гэтак жа цікава, як гісторыю старажытных народаў.

АДКУЛЬ У НАС БЯРУЦЦА ГРОШЫ?

Сямейны бюджэт - гэта план рэгулявання сямейных даходаў і выдаткаў, які складаецца, як правіла, на адзін месяц.

Сям'я - гэта вельмі добра. Яе яе трэба яшчэ і забяспечыць грашовымі сродкамі. Сямейны бюджэт - гэта тое, што патрабуе пастаяннага кантролю.

Таму важна разумець, адкуль бяруцца тыя ці іншыя сродкі.

Зарплата

Дадзены від даходу, як правіла, з'яўляецца асноўным у бюджэце чалавека і сям'і ў цэлым. І яго могуць атрымліваць усе працаздольныя грамадзяне, нават падлеткі. Зарплата - гэта аплата наёмнай працы. Памер яе залежыць ад шматлікіх фактараў. Напрыклад, ад займаемай пасады, а таксама ад попыту на тую ці іншую спецыяльнасць. Гэты даход у канчатковым рахунку з'яўляецца асноўнай крыніцай паступлення грашовых сродкаў.

Прадпрымальніцтва

Што гэта значыць? Даходы, якія вы атрымліваеце ў якасці індывідуальнага прадпрымальніка, будуць ўлічвацца ў сямейным бюджэце. І ўсё роўна, самастойна вы працуеце, ці ў вас ёсць наёмныя рабочыя. Бюджэт сям'і будзе фарміравацца з улікам прыбытку ад прадпрымальніцкай дзейнасці.

Стыпендыі

Падобная выплата, як правіла, прызначаецца студэнтам і курсантам, якія навучаюцца на бюджэтнай аснове. Акрамя таго, існуюць стыпендыі за разнастайныя заслугі перад навучальнымі ўстановамі. Яны таксама будуць залічвацца ў бюджэт сям'і.

Дапамога

Віды даходаў сям'і могуць быць непрадказальнымі. Як бы дзіўна гэта ні гучала, але разнастайная матэрыяльная грашовая дапамога - гэта таксама частка сямейнага бюджэту.

Падарункі

Яшчэ адзін даволі цікавы і дзіўны пункт - гэта падарункі. Зараз часта ў якасці прэзентаў дораць грошы. Атрыманыя сродкі, калі шчыра, будуць лічыцца часткай сямейнага бюджэту. Падарункі не з'яўляюцца асноўнай крыніцай прыбытку, хоць звычайна сустракаюцца ў кожнай сям'і.

Рэалізацыя маёмасці

Даходы ад здачы маёмасці ў арэнду таксама з'яўляюцца прыбыткам сям'і. Часам менавіта гэты варыянт разглядаецца ў якасці асноўнай крыніцы прыбытку.

Пенсіі

Любая пенсія (па ўзросту, інваліднасці і гэтак далей) будзе ўлічвацца ў сувакупным даходзе сям'і. Не абавязкова быць пенсіянерам для таго, каб атрымліваць дадзеную дзяржаўную падтрымку.

АСНОЎНЫЯ ВЫДАТКІ – ДА ЧАГО ЯНЫ ЗВОДзяцца?

Як правіла, грошы сем'яў з сярэднім узроўнем дабрабыту размяркоўваюцца на:

- ✓ харчаванне;
- ✓ набыццё неабходных рэчаў;
- ✓ аплату камунальных паслуг;
- ✓ адукацыю і развіццё,
- ✓ здароўе;
- ✓ адпачынак і вольны час.

Паслядоўнасць у большасці выпадкаў аказваецца менавіта такой (аднак не будзем сцвярджаць, што яна адназначна дакладная).

Выдаткі на ежу

Па некаторых дадзеных сям'і трацяць на ежу прыблізна 26,5% ад агульнага прыбытку. Грошы часта ідуць не толькі на прадукты,

але і на рэгулярнае наведванне сталовай. Многім людзям складана дабірацца дахаты ў абедзенны перапынак, для іх зручней схадзіць у бліжэйшую кропку грамадскага харчавання.

Зрэшты, некаторыя супрацоўнікі аддаюць перавагу больш таннаму спосабу перакусіць у сярэдзіне дня - бяруць абед з дому. І гэта не адзіная магчымасць эканоміць на ежы.

Розныя важныя пакупкі

Прыкладна 13,5% марнаванняў прыпадае на набыццё адзення і абутку. Акрамя абнаўлення гардэроба фінансы выдаткоўваюцца на:

- ✓ тэхніку, электроніку;
- ✓ матэрыялы для рамонту і аздаблення;
- ✓ мэблю, элементы інтэр'ера;
- ✓ бытавую хімію;
- ✓ дзіцячыя тавары.

Разлік за камфорт

Кожная сям'я атрымлівае камунальныя рахункі. Плата па іх звычайна складае каля 4,7% бюджэту сям'і. Узровень выдаткаў на святло, цяпло, Інтэрнэт і іншыя выгоды цывілізацыі залежыць ад:

- ✓ асаблівасцяў камунікацый (напрыклад, газавое ацяпленне значна больш даступнае);
- ✓ плошчы кватэры;
- ✓ беражлівасці жыхароў.

Дом, у якім утульна ўсім!

berezino2.school.by vk.com/club59543714 № 10, III чвэрць 2017/2018 нав. года

Аплата адукацыйных заняткаў, заняткаў на інтарэсах

Цяпер бацькі з гатоўнасцю марнуюць вялікія сумы на раскрыццё талентаў дзіцяці. Часам дзеці ходзяць на тры гурткі адразу. Разнастайныя паслугі сферы дадатковай адукацыі, вядома ж, не бясплатныя.

Яшчэ больш істотныя выдаткі могуць пачацца, калі дзіця падростае і справа даходзіць да паступлення. Цяжка гарантаваць, што ўсе патрапяць у ВНУ на некамерцыйнай аснове.

Медыцына - дактары, лекі

Пакуль усе члены сямейства больш-менш здаровыя, грошы патрабуюцца на:

- ✓ прафілактычныя і кантрольныя візіты да ўрачоў;
- ✓ вітаміны;
- ✓ фітнес-клуб або трэнажорную залу.
- ✓ россып
рознакаляровых
таблетак

Гэта ўмераныя сумы.

Калі ж хто-небудзь пачынае ўсур'ёз хварэць, медыцына можа імгненнем адхапіць трэць бюджэту, калі не яго палову.

Самае прыемнае

Ну, і апошняе па парадку, але не па ступені важнасці.

Нерэальна марнаваць грошы толькі на карысныя рэчы, штосьці трэба пакідаць і на добры адпачынак, кінатэатр, біжутэрыю і г.д.

Амаль у кожнай сям'і ёсць свой адмысловы пункцік выдаткаў - адны ўтрымліваюць гадаванца, які ёсць толькі гатовы корм, іншыя даглядаюць за садамі-агародамі, купляючы ўгнаенні і расаду.

ЧЫТАЦЕ Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ

Усё пра банкі і тое, якімі паслугамі можна там скарыстацца.

ДУА “Сярэдняя школа № 2
горада Березіно”
223311
вул. Мультана, 19
Электронная пошта
berezinosch2.edu@tut.by
Сайт школы
berezino2.school.by

Газета “Школьная планета”
выходзіць адзін раз у месяц.
Творчы калектыў клуба
“Юны журналіст”: Дудко
Аляксандра, Жук Вольга,
Вайцяховіч Лізавета,
Власюк Марыя, Маркевіч
Ірына